

Nr 647

Av herr Andersson i Knäred m. fl., *angående tilläggs-pensionsförsäkringen för företagare och fria yrkesutövare.*

(Lika lydande med motion nr 454 i Första kammaren)

Vid den samordning, som genom beslut av 1962 års riksdag skedde mellan sjukförsäkringen och pensioneringen, erhöll företagarna anslutning till den obligatoriska tilläggs-sjukpenningförsäkringen. De äger emellertid rätt att på egen begäran utträda ur tilläggs-sjukpenningförsäkringen, dock endast under förutsättning av att utträde sker jämväl ur försäkringen för allmän tilläggs-pension. Ett utträde ur tilläggs-pensioneringen har sålunda samma verkan i fråga om tilläggs-sjukpenningförsäkringen. Denna obligatoriska sammankoppling mellan de båda försäkringsformerna medför, att företagarna i många fall inte kan få ett efter sina ekonomiska möjligheter anpassat försäkringsskydd. Ett försäkringssystem, som är avsett för alla medborgare, får enligt vår mening inte vara utformat på sådant sätt, att vissa medborgargrupper i praktiken utestänges från vissa delar av systemet eller påtvingas en anslutningsform, som inte svarar mot deras faktiska behov.

De speciella önskemål och behov, som från företagarnas och de fria yrkesutövarnas sida gör sig gällande i sammanhanget, är nära förknippade med företagandets natur. I många fall kan företagarna inte ansluta sig till de sammankopplade ATP- och tilläggs-sjukpenningförsäkringarna utan att detta får menliga följder för deras näringsutövning. Å andra sidan är det uppenbart, att det hos företagarna finns behov av ett försäkringsskydd utöver grundskyddet. Då det är angeläget både att företagarna, liksom andra medborgare, beredes goda möjligheter för sin förvärvs-verksamhet och att deras försäkringsbehov kan tillgodoses på tillfredsställande och efter deras förhållanden anpassat sätt, framstår det som nödvändigt, att försäkringssystemet utformas smidigare med vissa valmöjligheter för dem i fråga om anslutning och försäkringsform.

Behovet av enbart långtidsskydd för företagarna kan i viss utsträckning anses tillgodosett med det gällande systemet. Med bestämmelserna om karenstid av endera 3, 33 eller 93 dagar inom tilläggs-sjukpenningförsäkringen kan anslutningen begränsas till ett långtidsskydd. Kostnaderna härför är jämförelsevis låga till den del de avser tilläggs-sjukpenningförsäkringen. Behovet av försäkring enbart i fråga om korttidsskyddet är emellertid inte tillgodosett. Om en företagare, t. ex. på grund av omfattande investerings- och amorteringsutgifter, ej anser sig ha råd och möjlighet att ansluta sig till

försäkringen för tilläggspension, kan han enligt nuvarande bestämmelser ej heller vara ansluten till tilläggssjukpenningförsäkringen. I praktiken ställes han sålunda utanför det korttidsskydd, som han kan ha behov av. Enligt vår mening måste därför försäkringssystemet få en sådan utformning, att företagarna beredes möjlighet att tillhöra tilläggssjukpenningförsäkringen utan att samtidigt ha skyldighet att vara med i ATP-försäkringen. Det omvända förhållandet, d. v. s. möjligheten att tillhöra tilläggspensionsförsäkringen men ej tilläggssjukpenningförsäkringen, kan i stort sett anses tillgodosett genom de ovannämnda valmöjligheterna i fråga om karenstiderna.

För företagargrupperna, liksom för andra, är givetvis behovet av förtids- och efterlevandeskydd framträdande. Därvid måste emellertid beaktas, att ett mycket stort antal företagare under den aktiva förvärvstiden har omfattande utgifter för investering och amorteringsändamål, vilka i stort sett måste bestridas av den personliga inkomsten, även i de fall då inkomsten är förhållandevis låg. Till följd härav minskas givetvis de ekonomiska möjligheterna för en fullständig anslutning till ATP-försäkringen samtidigt som behovet av ålderspension utöver folkpensionen blir mindre, eftersom de belegg som nedlagts i rörelsen utgör ett visst trygghetskapital. Behovet av förtids- och efterlevandeskydd inom företagargrupperna synes med beaktande härav kunna lösas endast genom att möjlighet öppnas för dem att tillhöra ATP-försäkringen i den del den avser förtids- och efterlevandeskyddet utan skyldighet för dem att samtidigt vara med i ålderspensionsförsäkringen inom densamma.

Rätt till begränsning av ATP-anslutningen till enbart förtids- och efterlevandeskydd får anses vara det väsentligaste ur företagarnas synpunkt. Därutöver finns det emellertid i många fall behov av valmöjligheter i fråga om ålderspensionen i ATP. För många företagare, som inte har ekonomiska möjligheter för hel ATP-anslutning, skulle anslutning med viss del av den eljest pensionsgrundande inkomsten ge ett önskvärt och lämpligt skydd på ålderdomen. Av tekniska och administrativa skäl torde man då böra begränsa valmöjligheterna till att avse hel och halv ålderspension. Med det system, som vi förordat, skulle företagarna och de fria yrkesutövarna sålunda beredas möjligheter att vid sidan av den nu gällande ATP-utformningen ansluta sig till tilläggspensioneringen, endera vad avser enbart förtids- och efterlevandeskydd eller vad avser förtids- och efterlevandeskydd jämte halv ålderspension.

De valmöjligheter, som vi ovan förordat, synes oss vara förutsättningen för att tilläggssjukpenning- och tilläggspensionsförsäkringarna skall kunna ge företagarna och de fria yrkesutövarna det skydd, som åsyftas med socialförsäkringssystemet. Det framstår därför som angeläget, att dessa frågor prövas så skyndsamt som möjligt.

Med anledning av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt prövning och förslag rörande möjligheter för företagare och fria yrkesutövare

- 1) att tillhöra tilläggsjukpenningförsäkringen utan samtidig skyldighet till anslutning till tilläggpensionsförsäkringen;
- 2) att begränsa anslutningen till tilläggpensionsförsäkringen till förtids- och efterlevandeskyddet;
- 3) att begränsa anslutningen till tilläggpensionsförsäkringen till förtids- och efterlevandeskyddet jämte halva ålderspensionen.

Stockholm den 26 januari 1963

Alvar Andersson

i Knäred

Hans Nordgren

C. W. Carlsson

Harry Wahrendorff

Carl Eric Hedin

Olle Westberg